

МІСЦЕВІ ПРОГРАМИ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ (НА ПРИКЛАДІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Харченко Т. О., к.і.н.

кафедра правознавства, ПУЕТ;

Бражник К. А., учениця 10 класу, Полтавська гімназія № 17

Відповідно до Закону України «Про відходи» обов'язки щодо поводження з твердими побутовими відходами (далі – ТПВ) покладені не тільки на державні органи виконавчої влади, а й на органи місцевого самоврядування, які повинні забезпечувати розробку та затвердження схем санітарної очистки населених пунктів, організацію збору і видалення ТПВ, створення полігонів, прийняття рішень про відведення земельних ділянок для розміщення відходів і будівництва об'єктів для їх зберігання [1]. Також, відповідно до законодавства, зокрема й Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», органи місцевого самоврядування зобов'язані здійснювати контроль за використанням відходів, реєстрацію місць видалення відходів та об'єктів утворення. Обов'язком місцевого самоврядування є затвердження лімітів на утворення і розміщення відходів, визначення розміру платежів за розміщення відходів, забезпечення ліквідації несанкціонованих і неконтрольованих відходів, надання дозволів на будівництво або реконструкцію об'єктів поводження з відходами на відповідній території. Органи місцевого самоврядування затверджують місцеві та регіональні програми поводження з відходами, здійснюють контроль за їх виконанням [2]. Рекомендації щодо підготовки місцевих програм поводження з ТПВ затверджені Наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України» від 10 січня 2006 року № 2 [3].

Так, рішенням чотирнадцятої сесії Полтавської обласної ради сьомого скликання від 6 березня 2017 року схвалена Регіональна програма охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2017–2021 роки («Довкілля-2021») [4]. Аналізуючи стан поводження з відходами в області вказувалося, що в області щорічно утворюється близько 3 млн. куб. м. ТПВ. Поводження із зібраними ТПВ в області нині переважно включає ліквідаційний метод, тобто ТПВ видаляються на звалища й полігони ТПВ. Станом на 1.01.2017 р. в області налічувалося 674 організованих звалищ та полігонів ТПВ. Із усієї їх кількості 337 об'єктів є несанкціонованими та такими, що не мають оформлених документів. Практично всі експлуатуються без необхідного інженерного забезпечення та моніторингових досліджень їх впливу на довкілля. Більшість із ресурсоцінних матеріалів, що входять до складу ТПВ, вивозяться на полігони і звалища та лише частково відсортовуються на окремі з них. Сортування ТПВ здійснюється вручну із залученням сторонніх фізосіб-підприємців на договірній основі. Зазначено, що на вирішення вказаних питань націлена «Комплексна програма поводження з твердими побутовими відходами у Полтавській області на 2017-2021 роки», головною метою якої є формування системи заходів щодо раціонального та екологічно безпечного поводження з відходами й відповідно мінімізація негативного впливу на навколишнє середовище й здоров'я людей. Цей акт, схвалений 14 липня 2017 року, у свою чергу містив рекомендацію органам місцевого самоврядування розробити та затвердити місцеві програми поводження з твердими побутовими відходами, передбачивши при прийнятті місцевих бюджетів на відповідний рік видатки на фінансування заходів, визначених відповідною програмою [5].

Поміж інших варто згадати Програму охорони довкілля в місті Полтава на 2017-2021 роки і Переліки заходів, спрямованих на реалізацію основних напрямів «Програми охорони довкілля в місті Полтава на 2017-2021 роки». Констатувалося, що для Полтави проблема поводження з побутовими відходами є більш пріоритетною, ніж проблема поводження з промисловими відходами. Система роздільного збирання побутових відходів та роздільного їх вивезення в місті не запроваджена, схема саночистки потребує коригування. Умови експлуатації міського звалища не відповідають «Правилам експлуатації полігонів» та встановленим санітарним нормам, здійснюється забруднення довкілля. Звалище підлягає рекультивації після будівництва та введення в дію нового сучасного полігону [6].

Враховуючи сучасні існуючі практики управління сферою поводження з ТПВ у країнах ЄС, для Полтавської області запропоновано досвід розроблення стратегії поводження з ТПВ у межах Полтавського субрегіону, що поєднує Полтаву та 5 адмінрайонів області (Карлівський, Машівський, Полтавський, Новосанжарський, Чутівський), результатом чого стало підписання 7 жовтня 2016 р. Меморандуму про співробітництво з реалізації субрегіональної стратегії поводження з твердими побутовими відходами для Полтавського субрегіону [7].

Одним із шляхів ефективної роботи органів самоврядування є спільні проекти відповідно до закону України «Про співробітництво територіальних громад». З метою імплементації закону Полтавська область була обрана пілотним регіоном для відпрацювання методології реалізації спільних проектів декількох територіальних громад. Фактом співробітництва тергромад також є договори про реалізацію спільних проектів, зокрема «Організація спільної системи інтегрованого поводження з ТПВ на території Новосанжарської селищної рад, Зачепилівської, Клюсківської, Малокобелячківської та Судіївської сільських рад» та «Налагодження системи поводження з ТПВ на

території Мачухівської та Судіївської сільських рад Полтавського району і Плосківської сільської ради Решетилівського району Полтавської області» [8].

Отже, аналізуючи ситуацію зі станом поводження з ТПВ вважаємо, що наразі головними умовами вирішення питання є ефективне співробітництво між державними органами та місцевим самоврядуванням, активність громад у вирішенні питань екобезпеки, виховання правової культури та свідомості населення щодо поводження з відходами.

Список використаних джерел:

1. Про відходи: Закон України від 05.03.1998 № 187/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 36-37. – Ст. 242.
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
3. Про затвердження Рекомендацій щодо підготовки місцевих програм поводження з ТПВ: Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10.01.06 р. № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002667-06/sp:max15>
4. Регіональна програма охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2017–2021 роки («Довкілля – 2021»). – Полтава, 2017. – 131 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.adm-pl.gov.ua/sites/default/files/proect_rishenny_dovkilla_2021.pd
5. Комплексна програма поводження з твердими побутовими відходами у Полтавській області на 2017-2021 роки: Рішення 17 сесії Полтавської обласної ради сьомого скликання від 14.07.2017 року № 497 [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://oblrada.pl.ua/index.php/docs/rishennja-sesij-oblasnoyi-radi-vii-sklikannja/9176-17-sesija-vii-sklikannja-14072017-roku>
6. Програма охорони довкілля в місті Полтава на 2017-2021 роки: Рішення десятої сесії Полтавської міської ради сьомого скликання від 24.03.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.rada-poltava.gov.ua/documents/?page=3>
7. Досвід Полтавщини із впровадження Закону України «Про співробітництво територіальних громад» або механізм міжмуніципальної співпраці як рушійна сила реформи децентралізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://np.pl.ua/2017/04/dosvid-poltavschyny-iz-vprovadzheniya-zakonu-ukrajiny-pro-spivrobitnytstvo-terytorialnyh-hromad-abo-mehanizm-mizhmunitsypalnoji-spivpratsi-yak-rushijna-syla-reformy-detsentralizatsiji/>
8. Реєстр договорів про співробітництво територіальних громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/regional-dev/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/rejestr/>